

LA VERITAT DE LES MENTIDES

Deia Hobbes que l'home és un llop per a l'home; és dolent per naturalesa. Des del principi del temps, des de Caïn i Abel, l'home ha estat en continua rivalitat i això el condueix a desitjar el què li manca i aconseguir-ho com sigui. El què ha continuat inalterable al llarg de la història han estat els motius que els han portat a cometre els delictes: poder, diners i passió continuen essent les fonts del delicte. Cadascuna de les històries que es narren a continuació estan relacionades amb alguns d'aquests motius.

Hi ha històries reals que el pas del temps les converteixen en llegendes. Aquest pot ser el cas d'un crim passional que va ocórrer a Barcelona en 1855, si no fos perquè em va arribar a mans en un lligall amb cinta vermella i un munt de segells oficials dels diferents tribunals pels quals havia passat el procediment.

L'advocat i diputat en Corts D. Paciano Massadas, el més brillant de la ciutat amb despatx a la plaça de Catalunya, va acceptar la defensa de Blas de Durana davant la petició de la desolada mare. Massadas, era amic de la família, encara que amb Blas no tenia bona relació; companys del col·legi dels jesuïtes, sempre li havia semblat un vividor. Cap lletrat important de Barcelona hauria acceptat un cas en el que el seu defensat estava pràcticament condemnat a mort: havia estat detingut al lloc del crim, amb l'arma homicida, amb el rostre, les mans i la roba tacada de sang i en presència de nombrosos testimonis. Un cas que havia indignat a tots els estaments de la societat barcelonina.

Blas de Durana, per la seva condició de militar en actiu, era Coronel d'infanteria al comandament del 5è Batalló de Caçadors de Tarifa, va ser reclòs al castell de Montjuïc. Era fill del coratjós Brigadier que va trobar gloriosa mort en la famosa batalla de Perecamps i germà de militars no menys distingits de l'exèrcit espanyol. Durant la instrucció de la causa, pocs dies per cert, es va relegar de les guàrdies a

Montjuïc al personal del Batalló de Caçadors de Tarifa, així es volia evitar alguna temptació de fugida i les contínues visites dels companys d'arma. Encara que ell sempre va rebutjar tota idea de fugida, l'única obsessió que tenia era no ser executat a garrot vil, com a un vulgar assassí, "he estat soldat des dels primers anys de la meua vida i desitjo acabar com a tal l'existència, ja que no m'acovardeix la mort".

Per molt il·lustre lletrat que fóra, Massadas que contava tots els seus plets amb sentències favorables, les proves contra Durana eren evidents i el temps concedit per a preparar la defensa escàs, només vint-i-quatre hores. Va fonamentar la seva intervenció en que el seu defensat, en intervals de major o menor temps tenia accessos de bogeria, dels quals havia donat mostres en repetides ocasions per Barcelona. En un discurs de bones formes i nodrit de doctrina jurídica va intentar demostrar com, de tant en tant, el seu client perdia el cap sense poder evitar-ho. Citant, entre altres casos d'alienació mental transitòria, el dia que va manar rapar el cap a tots els soldats de la seva companyia en l'expedició del nostre exèrcit a Itàlia, per aquests fets va ser separat del comandament de la Unitat; els continus avalots en els locals nocturns de Barcelona i el dia que muntat a cavall, amb una important borratxera, va voler entrar al Liceu. L'advocat defensor impulsat pel seu zel professional intentà relacionar aquestos lapsus mentals amb els desgraciats fets esdevinguts el dia d'actuacions. "La passió desmesurada per Maria de los Dolores Parrella, dona d'un estat interessant, el va fer perdre el cap com a tants homes una dona ha fet perdre la raó davant la impossibilitat d'aconseguir el que tant desitjaven", defensava amb vehemència tan magnífic advocat. No va servir per a res.

Amb la celeritat de la qual hi ha pocs exemples, es va instruir el sumari, va rebre l'acusat els càrrecs, va presentar el fiscal l'acusació demanant l'última pena; en dos dies ja havia estat remesa la causa en consulta al Tribunal Suprem de Guerra i Marina. A les sis de la tarda del dia vint-i-quatre, cinc dies després de tan terrible succés, a la biblioteca del Palau de Capitania, amb totes les formalitats d'ordenança i davant de nombrós públic, es va procedir a donar lectura, per part del General Zapatero, de la sentència del Tribunal de Guerra. En virtut de la qual es condemnava al Coronel d'infanteria Blas de Durana a la pena de mort per garrot vil, com autor de l'assassinat premeditat i traïdor, sense cap causa atenuant, perpetrat la nit del 19 de juny en la persona de la senyora Maria de los Dolores Parrella de Plandolit, casada

amb el baró de Senelles i residents a la Seu d'Urgell. A més a més, fou condemnat a indemnitzar amb sis mils rals als fills de la víctima i al pagament de les costes del judici.

Tot seguit, el secretari José Cantallops i la resta de membres del tribunal es van desplaçar fins la cel·la que ocupava el processat al castell de Montjuïc, on se li va notificar la sentència en presència d'aquestos i de l'Oficial de Guàrdia. Durana que havia rebut cortesament a tots, escoltà la lectura de la sentència amb admirable serenitat, i amb el pols segur va signar la diligència de notificació, al·legant que mai va actuar amb premeditació i que va executar el crim en un moment d'arravatament. La sentència de mort va ser recorreguda i, definitivament confirmada pel Tribunal Suprem. El seu advocat va ser en aquesta ocasió qui s'encarregà de transmetre-li la notícia. El condemnat es va lamentar de nou per no poder acabar els seus dies d'una manera més conforme al noble exercici de les armes. La resta del dia el va passar tranquil i resignat amb la seva sort. Diverses vegades es reconcilià amb els sacerdots que el van acompanyar i es va confessar. Al vespre va sol·licitar que li portessin el menjar de la fonda i el van acompanyar els dos capellans, l'Oficial de la Guàrdia i el Capità del Sòria 9, Ramón Figuerola, amb el qual va parlar durant una bona estona en un to animat per unes copes de xerès, fins que va decidir retirar-se a descansar, acomiadant-se del Capità amb una efusiva abraçada. A les quatre de la matinada, hora en que devien començar els preparatius per a l'execució, un dels sacerdots es va apropar a la cel·la del condemnat per acompanyar-lo fins al patíbul. Durana semblava profundament dormit, a l'intentar despertar-ho el Coronel es va agitar pres de terribles convulsions. "Aquest home és mor" va cridar el capellà espaordit. Tots van acórrer al llit de mort, el metge que estava present per l'execució va facilitar els auxilis pertinents que van resultar ineficaços. El sacerdot li va administrar els darrers sagraments. Al mateix temps es va avisar a totes les persones a les quals importava tenir coneixement del succés.

Dues cartes es van trobar al costat del cadàver. Una sobre assumptes particulars i l'altra deia que no es culpés a ningú de la seva mort, doncs ell mateix se l'havia donat per mitjà d'un verí que des de feia temps tenia guardat amb la idea d'evitar la infàmia del patíbul. Segurament facilitat pel algun company en alguna de les freqüents visites que rebia i de les que es feia els ulls grossos.

A les vuit, l'hora prevista per a portar al reu a la Ciutadella on estava instal·lat el patíbul amb el garrot ja muntat, l'Auditor del Tribunal va ordenar que no es suspengués, que es portés a terme la cerimònia de l'execució de la sentència. A un quart de nou va començar a sortir el fúnebre acompanyament. La sentència s'anava a executar a un cadàver. Les restes mortals de Durana van ser transportats en una llitera per quatre presos; ells mateixos van pujar l'inert cos del Coronel al funest escenari, asseient-lo sobre la fatal banqueteta i posant-li un mocador als ulls. El botxí va complir amb el seu treball impecablement, l'argolla de ferro va trencar el coll del mort; ni la més lleu queixa es va escoltar. Un silenci aterrador es va apoderar de la gentada que havia omplert la Ciutadella per a presenciar l'execució. Fins al migdia va ser exposat el cadàver al públic. Després les germanes de la Confraria de la Verge dels Desemparats li van posar l'escapulari, acompanyant el cos al cementeri. Allí un equip de facultatius va determinar que la mort fou deguda a la ingesta de cianur mercuric no per l'acció del garrot.

Uns dies abans, el carrer Unió fou escenari d'un dramàtic succés. Durant el matí, els veïns van poder observar a un jove d'uns trenta anys, ros i d'arrogant figura que semblava aguar amb particular interès el portal número vint-i-un, un palauet propietat del germà de la baronessa de Senelles, que es trobava a Barcelona per tal de passar l'octava del Corpus amb la seva família. Al vespre, hora en que començaven les funcions de teatre, van aparèixer pel portal els germans de la baronessa, que es van allunyar xerrant distretament en direcció a les Rambles, més enrere baixava la senyora Plandolit en companyia de la seva cunyada. El jove va penetrar al portal i es trobà en el primer replà a la baronessa, sense dir ni un mot, segons va declarar la cunyada poc després, li va assestar un precisa punyalada a l'altura del pit, aquesta va caure de genolls sobre el terra mentre el seu agressor s'acarnissava amb la víctima, dotze punyalades li va clavà aquell vesànic personatge. Els crits desesperats de la cunyada van alertar als germans, al lloc també van acórrer alguns milicians i veïns. L'agressor no va fugir, com embogit, es va quedar contemplant a la moribunda senyora, amb l'arma ensagnada en una mà i les robes i la cara tacades de sang. No es va immutar quan els milicians van cridar l'alto apuntant-ho amb el fusell, va aixecar els braços i confessà ser Blas de Durana, Coronel del 5è Batalló de Caçadors de Tarifa.

Ni el destí forçós a Lugo durant uns anys, per ordre del Capità General a petició del baró de Senelles, va dissuadir els pensaments per la noble dama que era assetjada contínuament. Si aquella dona no era per a ell no ho seria per a ningú. Hi ha amors que maten. Aquests fets ocorreguts fa més de cent cinquanta anys estan més d'actualitat que mai. La violència de gènere va deixant un degoteig incessant de dones assassinades dia rere dia.

Van ser els diners, o pot ser la venjança per haver estat acomiadat de la feina com a xofer i majordom, els motius que van portar a José Luis Cerveto Puig a apunyalat sense pietat, mentre dormien en la seva casa de Pedralbes, al matrimoni Roig. L'assassí de Pedralbes, com el va batejar la premsa de l'època, era un home prim, eixut, amb unes faccions pronunciades rematades per una àmplia calba que intentava dissimular amb un perruquí. La mort del seu pare als tres anys el va portar a l'orfenat i molt aviat els petits robatoris al reformatori de l'Espinardo (Múrcia) on als seus arxius consten les seves continues entrades. Ebri al taulell d'un bar d'Alcalà d'Henares, on celebrava la llicència del servei militar, llançà una moneda a l'aire: cara, Madrid; creu, Barcelona, la moneda va rodar fins al sòcol i la immundícia la va detenir, l'àliga de Sant Joan va quedar visible, Barcelona marcaria la seva vida i el destí d'una família que en aquells moments desconeixia de la seva existència.

Gràcies al permís de conduir tret al servei militar, Cerveto aconsegueix ràpidament un treball en una agència de transports, viatja per Europa i Espanya en un camió. Però una malaltia en el sistema nerviós l'obliga a buscar una feina més tranquil·la. Així fou com va entrar al servei del matrimoni Roig Recolons. En un principi com a xofer i més tard, quan es va anar guanyant la confiança de la família, com a majordom. Tot anava bé, fins que algú va informar al senyor Roig de les seves inclinacions sexuals amb menors i aquest el va acomiadar. El ressentiment i la possibilitat de fer-se amb un bon botí, sense molta dificultat, donat que coneixia perfectament tots els racons de la casa, el porten a planejar l'assassinat.

La tarda del crim, va llogar un cotxe i va comprar als Encants un ganivet de cuina de grans dimensions, tal i com recull la sentència, a més a més de diverses peces de roba negra i un passamuntanyes. Després es va dedicar a donar voltes amb el cotxe, es va dirigir per l'autopista fins a Tarragona on va dinar en un restaurant que coneixia de l'època de transportista i així tenir una coartada davant de la policia. Al capvespre torna a Barcelona, per a no ser vist, va entrar al cinema Comèdia al Passeig de Gràcia.

Eren les 12.30 hores, del dia 4 de maig de 1974, quan va estacionar el Seat 850 en una rampa d'accés al garatge de la casa dels senyors Roig, un lloc discret fora de la vista dels veïns. Utilitzant les claus, que havia conservat, va accedir primer al jardí on el ferotge gos pastor alemany de la família vigilava per les nits sense descans, Sandokan no va proferir ni el més lleu grunyit, es va limitar a llepar les sabatilles de Cerveto com a signe de respecte a un vell amic, no era per a menys, durant molt de temps havia estat l'encarregat de donar-li el menjar. Va entrar sigil·losament a l'habitació de la planxa, propera al dormitori principal, emparat per les ombres va esperar fins no sentir cap soroll, senyal de que tots a la casa estaven profundament dormits. Per fi, passades les dues de la matinada, es decideix a actuar; empunyant el ganivet s'introdueix silenciosament a l'habitació del matrimoni, el senyor Roig es desperta al sentir un soroll i encén el llum de la tauleta de nit, sense dubtar-ho Cerveto l'apunyala al tòrax i abdomen. En aquest moment es va despertar la senyora Recolons, l'assassí l'agafa assestant-li tres punyalades al pit mentre li tapava la boca amb l'altra ma. Encara va tenir forces el senyor Roig per a incorporar-se i llançar sobre el seu antic majordom el got de l'aigua que cada nit deixava damunt la tauleta, no va poder fer res més, novament Cerveto es va abalançar damunt d'ell assestant-li amb acarnissament més punyalades, fins que definitivament es va desplomar sobre la catifa del dormitori. Després va agafar les claus de la caixa de cabals. Sap del cert on està encastada i l'obre sense vacil·lació. En el maletí que troba en un armari fica joies i diners, aconsegueix un botí de 15 milions de pessetes. Fet això, amb una tranquil·litat esbalaïdora, abandona la vivenda, posteriorment va declarar que la seva intenció era obrir l'aixeta del gas i provocar una explosió, però que en els últims moments va decidir no fer-ho perquè sabia que allí dormien la cuinera i el seu fill. Va agafar el cotxe i es va dirigir al centre de la ciutat, al voltant del carrer Capità López Varela, va llançar el ganivet i la roba

ensangonada per una claveguera, es va canviar de roba i va dipositar el botí en una consigna de l'estació de França. A dos quarts de quatre va enfilat de nou l'autopista de Tarragona, sempre en busca d'una coartada. Deixa l'autopista per la sortida de Coma-ruga, amaga el cotxe i s'allotja en el parador Andalusia. Un parador freqüentat per gent de mala mena, regentat per un expresidiari i una antiga veïna del carrer Robadors, que contestarien a les preguntes de la policia segons les necessitats del delinqüent. A dos quarts de set torna a Barcelona, demana els tiquets als peatges de l'autopista i a les vuit arriba al seu domicili on es renta i es canvia de roba. Al poc temps, torna a sortir a passejar per la ciutat sense rumb. Quan regressa ja l'espera la policia.

El comissari, del Grup d'investigació Criminal de Barcelona, ho tenia prou clar quan el seu nom apareix en el llistat de familiars i empleats que va confeccionar amb les persones amb algun motiu per a matar al ric matrimoni: fills ansiosos d'heretar, exempleats dolguts, etc. Allí es trobava José Luis Cerveto Puig, un empleat acomiadat i amb antecedents policials. Aquest no va suportar una nit als calabossos de Via Laietana, a canvi de contar-ho tot, va demanar un sacerdot per confessar-hi, aquest li va perdonar els greus pecats; però la justícia el va condemnar a una pena de mort per cadascun dels delictes de robatori amb homicidi. El Tribunal Suprem va confirmar la sentència. Posteriorment el condemnat es va beneficiar de l'indult de 25 de novembre de 1975 i les dues penes capitals li varen ser commutades per dues condemnes de trenta anys. Llavors es produeix la gran sorpresa: Cerveto va demanar ser executat, tal com havia fet feia poc el pres nord-americà, Gary Gilmore, sobre el que Norman Mailer va escriure La cançó del botxí. Gilmore fou complagut, a Cerveto no li van fer cas. Quan el tribunal li va denegar ésser executat va dir: Si no em maten vostès seran responsables del que passi. L'any 1988, després de tretze anys a presó per dos homicidis i una sentència posterior per abusos sexuals, s'estableix a Madrid on es dedica a la venda d'objectes artesanals, comptava amb 44 anys d'edat.

“Una tragèdia esgarrifosa en aquesta vida nostra de cada dia”. Amb aquesta frase va concloure el seu article el redactor de successos de La Vanguardia el dia que van detenir a Cerveto. No em sembla un mal final.

El dimarts 11 de gener de 1949 havia estat un dels dies més freds de l'hivern a Barcelona, l'endemà el ressò de la victòria del Barça sobre el Madrid la tarda del diumenge en el camp de Les Corts, s'havia apagat súbitament en les tertúlies de bars i oficines al donar-se a conèixer que aquella mateixa nit, en un solar del carrer Legalitat, va aparèixer el cos d'una dona d'uns trenta anys amb el crani destrossat per un fort cop, ràpidament la policia va identificar el cadàver com a Carmen Broto, una coneguda prostituta. El cas tenia tots els ingredients per a oblidar-se definitivament del partit de futbol i especular sobre el sorprenent succés: sexe, poder i diners envoltaven la vida d'aquella dona.

Era el mite eròtic de la Barcelona de la postguerra, de cabellera rossa platinada, amb un pentinat com l'actriu de la Paramount Verònica Lake, aixecava passions per on passava o se l'imaginava, el periodista José Martí Gómez assegura haver vist de nen, les llargues cames de Carmen Broto "ho recordo bé, cames calçades amb unes sabates negres amb taló d'agulla". L'arquitecte Oriol Bohigas conta haver-la vist en el Tívoli amb l'amo, l'empresari gallec Juan Martínez Penas que vivia a l'hotel Ritz. L'escriptor Juan Marsé recorda haver anar diverses vegades al luxós hotel de la Gran Via, en l'època en que era aprenent de joier, a portar a Carmen Broto uns quants regals del seu protector "obria la porta de l'habitació vestida tan sols amb una camisa de dormir de seda transparent".

Per alguns, aquella prostituta de luxe coneixia els vicis de l'alta societat barcelonina i va voler treure profit extorsionant a algun dels seus poderosos clients. Pel llit de la cortesana del Ritz deien que havia passat algun ministre de Franco, tothom sabia que la relació amb l'amo del Tívoli era una tapadora per ocultar l'homosexualitat d'aquest i que veritablement era l'amant del president de la Diputació de Barcelona. Sabia massa de submón sexual de Barcelona i la van treure del mig. Altres van acusar a Julio Muñoz, el rei de l'estraperlo, amb qui se l'havia vist per un temps i a qui havia demanat diners sense obtenir-los, no se li va ocórrer altra cosa que anar a contar a la policia els secrets dels seus negocis, aquestos mateixos es van encarregar de tancar-li la boca. Els menys la van acusar de ser confident de la policia i d'haver fet afusellar a més d'un conspirador contra el Règim, per això un

grup anarquista la va ajusticiar. Els més il·lusos van defensar la seva relació amb un comando anarquista al qual finançava i amagava als seus membres després d'un atracament o d'una acció violenta, la puta roja li deien, tot va canviar quan va intentar ajudar a una amiga que va ser detinguda per col·laborar amb el "Face" (José Luis Facerías, més conegut per "Face" o per "Petronio", fou juntament amb Quico Sabater, un dels exponents màxims de la guerrilla urbana a Catalunya dels anys quaranta i cinquanta), creia tenir el favor dels poderosos perquè jeia amb ells i va demanar alliberar a l'amiga empresonada, però una cosa era mantenir una amant i altra ben diferent ficar-se en política per una prostituta, el seu atreviment li va costar la vida.

Tal com va aparèixer la notícia a la premsa va desaparèixer quan es comença a qüestionar el robatori com a mòbil de l'assassinat, quatre dies va informar en La Vanguardia el periodista Juan Felipe Vila Sanjuan sobre el crim, l'últim dia dubtava de la versió oficial: "Es el nostre desig donar l'assumpte per acabat, però en aquest moment policial-judicial , hi ha alguns elements del puzle que no encaixen: Navarro (pare) estava fitxat com a lladre professional i és un vell axioma en la criminologia que el lladre fuig de la sang. Els delinqüents habituals contra la propietat roben però no maten. Les joies no han resultat del valor que en un principi es pensava. I els professionals del robatori, desgraciadament, acostumen a treballar bé. Un crim tan matusser i barroer com el que s'ha presentat, que deixa tants caps per lligar, que obre tantes portes d'investigació policial com el present, no sembla ser executat per uns professionals del robatori. Els fets revesteixen un caràcter clarament diferent al clàssic assassinat amb el robatori com a mòbil, ni Navarro tenia perquè cometre tal atrocitat, saben com sabia, gràcies a les intimes relacions que mantenia amb la víctima, el valor de les joies, ni Viñas la necessitat de matar la gallina dels ous d'or, atès que podia obtenir pels seus mètodes habituals més que el valor de les joies".

El dia 15 de gener, quatre dies després de l'assassinat, la Brigada d'Investigació Criminal ja havia tancat el cas. Fou detingut com autor del crim Jesús Navarro Maneu, jove ben plantat però sense recursos, pel qual Carmen manifestava debilitat i sortia a divertir-se amb ell, una espècie de macarró. Va ser condemnat a pena de mort i aquesta commutada per la de trenta anys de presó. Segons la policia, la influència del seu pare va resultat decisiva per a cometre el crim. Li va persuadir per

a que una nit que anés a fer gresca amb ella la matés i li robés les joies que portava i les que tenia a casa seva.

Jesús Navarro (pare) era molt conegut per les seves activitats com a destacat “espadista”, per la seva professió de ferrer fabricava rossinyols i alçaprens que s'utilitzen per obrir portes i cadenats, un autèntic especialista. Fou trobat mort a la matinada de l'onze de gener, nit del crim, al carrer Indústria cantonada amb Roger de Flor, mort a causa d'enverinament amb cianur potàssic, al comprovar el nyap que havien fet el seu fill i Viñas deixant infinitat de pistes a la policia.

Jaime Viñas Pla de 29 anys, amic de la parella, assidu del bar Alaska també freqüentat per Carmen i Jesús Navarro, al que aquest últim l'explica les intencions del seu pare i s'ofereix com a col·laborador. Surten els tres junts de festa la nit que decideixen assassinar a Carmen. Jaime i Jesús són els autors materials del crim. Apareix mort en l'habitació d'una pensió del carrer Mendizabal, al terra es troba una ampolla de cianur potàssic.

El silenci, possiblement imposat, que va precedir una vegada resolt el cas per la policia, ha estat la causa de que durant cinquanta anys s'hagi obert el pas a la fabulació sobre la mort de Carmen Broto. Periodistes com a Martí Gomez i Juan de Segarra, escriptors com a Enrique Vila-Matas i Juan Marsé; directors de cinema com a Pedro Costa i Vicente Aranda han tractat el tema d'una u altra manera. En contra de tota ficció estan els periodistes Josep Guixà i Manuel Trallero que recentment han publicat “La invenció de Carmen Broto” on desmunten tot el que s'ha divulgat sobre la famosa Mata-hari barcelonesa dels anys cinquanta. “Els fets, simplement els fets, no necessitem més...” diuen els autors, no havia res de res darrera del crim de Carmen Broto, ni policies corruptes, ni perdonavides de grans empresaris, ni lluitadora antifranquista, ni maquis, ni espia d'uns i d'altres, només una dona ambiciosa, intel·ligent i viva que va utilitzar els seus encants físics per deixar una vida humil per una de luxes, en clara al·lusió a la novel·la de Juan Marsé, “Si te dicen que caí”.

El pare de Jesús, delinqüent habitual, passava una ratxa de necessitat econòmica. Així que va convèncer al seu fill que les joies i els diners de Carmen “són la solució

per als teus problemes” i li va traçar un pla d’aparença molt fàcil: es tracta de posar un parany a Carmen, invitar-la a una d’aquelles nits interminables de rialles i alcohol. L’objectiu: que begui fins a quedar indefensa; després haurem de matar-la i desfer-nos del cadàver, és una dona esbojarrada que pot desaparèixer darrere una aventura amorosa, ningú la buscarà. No molt convençut Jesús parla del tema amb el seu amic íntim, Jaime Viñas, amb el qual comparteix amistat i ambigüitat. Viñas en lloc de treure-li del cap les intencions del seu pare, el va animar i s’ofereix per ajudar-ho. Jesús es deixa arrossegar per un futur de luxe gràcies a les joies de Carmen.

L’11 de gener consideren que ha arribat l’hora d’actuar. Lloguen un cotxe per l’ocasió i al vespre Jesús invita a Carmen a una d’aquelles nits boges que les hi agradaven a tots dos. Carmen va acceptar encantada la invitació del seu xicot. Després de passar la tarda amb un dels homes que la manté, torna al seu domicili per a canviar-se de roba. A la porta l’espera, en el vehicle llogat, Jesús. No li agrada que es trobi en companyia de Viñas, però disposada a passar-s’ho bé decideix preservar en la festa. Recorren diferents locals de la zona del passeig de Sant Joan i del carrer Rosselló i Casanovas, tots tres anaven molt beguts. Al passar davant l’Hospital Clínic Viñas decideix actuar, i mentre Carmen en el seient del davant està distreta li dóna un fort cop amb una maça de fusta, però ella es gira i lluita amb l’agressor, Jesús ha de detenir el cotxe per ajudar al seu amic, Carmen aconsegueix sortir del vehicle camina uns passos i cau defallida, tota l’escena es presenciada pel vigilant de l’hospital.

Introdueixen a Carmen agonitzant en el vehicle i es desplacen a l’hort del carrer Legalitat on havien convingut trobar-se amb el pare de Jesús. El vell delinqüent queda espantat al veure’ls arribar tots tacats de sang. Comproven que Carmen ha mort. Se n’adonen de seguida del que han fet, hi ha massa empremtes. Ràpidament li treu les joies a la víctima i les hi dóna al fill. Viñas i ell enterren el cadàver i Jesús se’n desprèn del cotxe. Poc després la policia deté a Jesús, no tarden molt en fer-li parlar. Quan van en busca del seu pare el troben mort, a Viñas tampoc el troben viu, tots dos han pres la seva dosi de cianur. Jesús no fou capaç de prendre el verí i fou condemnat a mort, indultat a l’octubre de 1952 i, finalment, posat en llibertat en 1960.

Comentava l'escriptor peruà Mario Vargas Llosa en la presentació de la seva novel·la "La fiesta del chivo", sobre la vida del dictador dominicà Trujillo, "El novel·lista, al tractar un fet real, intenta contar la veritat a través de la mentida. La realitat necessita de la ficció per a ser més completa, més agradable". Conec perfectament els camps d'Holcomb en Kansas i mai he estat allà, l'estació, l'església, el ranxo dels Clutter, cadascuna de les habitacions on foren brutalment assassinats els quatre membres de la família, em vaig angoixar amb la violència gratuïta dels convictees Dick i Perry, em va pesar que al final foren executats, tot això no hagués estat possible sense la novel·la de Truman Capote "A sangre fría". He estat en una bassa a la deriva pel Carib amb el jove mariner Luis Alejandro, deu dies sota el sol abrasador sense aigua ni menjar esperant la mort, barallant al costat d'ell perquè el tauró no li arrabassés l'únic peix que va aconseguir pescar, li vaig empènyer perquè en últim alè pogués arribar a la costa. Aquell mariner va caure veritablement a l'aigua quan un temporal al Carib va fer escorar el destructor on feia el servei militar, García Márquez es va encarregar de contar l'odissea d'aquest jove en "Relato de un naufrago". És molt possible que Carmen Broto, tal com diuen els periodistes Guixà y Trallero, no fos res més que una prostituta de la burgesia barcelonina a qui van assassinar simplement per a robar-li i que l'escriptor Juan Marsé utilitza com a personatge central de la novel·la "Si te dicen que caí": Aurora, una vida truncada per la guerra civil i abocada a la prostitució on convergeixen franquistes i antifranquistes; tota una generació perduda que la novel·la de Marsé denuncia a través de la seva imaginació. Pot ser inversemblant la doble mort de Blas de Durana però en el seu moment va servir per reprovar la pena de mort com a espectacle públic i al sistema judicial de l'època. Cerveto sembla en la crònica periodística un simple i menyspreable criminal ressentit i àvid de diners, però quan algú com el director de cinema Gonzalo Herralde al 1978 en la pel·lícula " El asesino de Pedralbes" rasca una mica en l'aparent realitat ens trobem la vida d'un home turmentat per una infància d'abusos i maltractaments on metges i psicòlegs no es posen d'acord sobre la malaltia mental de l'inculpat. Com va dir l'escriptor Jorge Semprún en la presentació de la seva novel·la autobiogràfica "Veinte años y un día", la veritat només interessa a la Guàrdia civil.

FONTS CONSULTADES

Hemeroteca de La Vanguardia

SOCIEDAD LITERARIA. Prisiones de Europa. Barcelona 1862.

CABALLÉ CLOS, Tomás. La criminalidad en Barcelona. Funcionamiento de la Audiencia Provincial de Barcelona de 1885 a 1908 (21 procesos célebres). Ariel . Barcelona 1945.

MARSÉ, Juan. Si te dicen que caí. Seix Barral. Barcelona 1973.

GUIXÀ, Josep y TRALLERO, Manuel. La invención de Carmen Broto. Aurea Editores. Barcelona 2006.